

Kristýna Doležalová: Pomníky dvou světových válek na Benešovsku: pomníky jako „současná“ pamětní místa? Praha: Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií.

Oponentský posudek bakalářské práce

Kristýna Doležalová zvolila nepochybně zajímavé a v kontextu roku 2018, kdy na svém výzkumu pracovala, i mimořádně aktuální téma bakalářské práce. Způsob zpracování výzkumu však místy vyvolává rozpaky.

Za diskutabilní a přinejmenším nedostatečně zpracovanou (i na úrovni bakalářské práce) považuji hned úvodní kapitolu 1., v níž autorka formuluje cíle práce a pokouší se definovat, resp. blíže charakterizovat předmět svého studia. Poněkud rozpačité hledání obsahu pojmu „pomník“, „paměť“, „místo paměti“ je do jisté míry pochopitelné. Definovat cokoli ve společenských vědách obecně i ve vědách historických konkrétně je, již z podstaty těchto vědních oborů, nanejvýš obtížné. Pojmu definice je, dle mého názoru, nejlepší se v těchto vědách vyhýbat. Badatel se v teoretických úvahách může přiblížit nejvýše k pokusu o co nejvýstižnější charakteristiku studovaného jevu. I v takovém případě je však vhodné vycházet z co možno největšího množství rozmanitých odborných prací. Je škoda, že autorka nerozšířila počet využívaných prací (Hojda – Pokorný; Nora; Jaworski – Stachel; Prah; Kessler) i o díla vzniklá na půdě FHS UK. Namátkou připomínám: bakalářskou práci P. Klouzalové 2007 nebo práce P. Červinkové (např. 2015), která odkazuje na řadu dalších inspiračních zdrojů (např. Bukačová 2006). V neposlední řadě se dané problematice v nedávné době relativně obsáhle věnoval i autor oponentského posudku (Matoušek 2010, 264-292).

Za skutečně závažný nedostatek předložené bakalářské práce však považuji velmi problematické, resp. v kontextu studovaného tématu chybně zvolené prostorové vymezení práce: Mikroregion Posázaví. Jak sama autorka na s. 19 uvádí „Mikroregion vznikl v roce 1999 jako dobrovolný svazek obcí za účelem zlepšování života obyvatel ... i na rozvoj cestovního ruchu v regionu Posázaví“. Prostorový rámec mikroregionu by byl nepochybně velmi vhodný pro studium regionální historie i současnosti cestovního ruchu. Jestliže jsou předmětem studia pomníky obětí obou světových válek a jejich role v současném životě tamních obcí, byla by však na místě určitě zcela jiná kritéria volby prostorového rámce. Ostatně autorka celou kapitolou 2. usvědčuje samu sebe z chybné volby. Stačí zběžný pohled na mapu a stručný nástin událostí doby vymezené oběma světovými válkami (kapitoly 3. a

4.), aby bylo zřejmé, že zvolený prostor nemá žádné historické opodstatnění (resp. je účelovým novotvarem) a spojovat jej s pojmy „Benešovsko“ nebo Podblanicko“ je přinejmenším velmi sporné.

O poznání kvalitnější je část empirická (kapitoly 4. a 5.). Je jistě možné diskutovat o tom, zda autorka vyčerpala všechny možnosti terénního i archivního studia. Ale předložené výsledky svědčí o pečlivé, systematické práci a příkladném úsilí. Snad jen, kdyby verbální formulace doplnila jednoduchými přehlednými tabulkami a také orientačními mapkami, mohla být empirická část ještě o stupeň kvalitnější.

Zklamáním je však závěrečná 6. kapitola, v níž autorka pouze stručně opakuje obsah předchozích kapitol empirické části. Projevuje se zde nedostatečná teoretická příprava, bez níž autorka nemůže své poznatky kvalitně vyhodnotit a zobecnit.

Ke kladům práce řadím relativně vysokou úroveň písemného projevu. Text je kultivovaný, věcný a zároveň čtivý. Kvalitní a dostatečně reprezentativní je obrazová část. Za problematické považuji pouze zařazení obsáhlé přílohy č. 4, obsahující přepisy nápisů na jednotlivých pomnících. Tato příloha by byla užitečná v případě, kdyby s údaji, zejména se jmény a počty padlých, autorka v textu podrobně pracovala. Tj. kdyby je propojila se studiem matrik, kdyby cíleně vyhledávala v jednotlivých obcích příbuzné oběti, zajímala se o to, jak velké procento odvedených mužů se z bojišť 1. světové války nevrátilo, kdo a proč zahynul během 2. světové války, kdyby porovnávala údaje z jednotlivých obcí atd. Bez kladení těchto otázek postrádá příloha č. 4 do značné míry svůj smysl.

I přes všechny výše uvedené připomínky navrhuji bakalářskou práci Kristýny Doležalové k obhajobě s hodnocením (horší) 2.

V Praze 20.1. 2019

prof. PhDr. Václav Matoušek, CSc.

Literatura:

Bukačová, I. 2006: Krajina a drobné památky. In: Štogrová, J. ed., Kaplička na návsi, křížek v polích. Almanach konference Místní komunita a drobné památky Česká Lípa 13.-14.5. 2006. Česká Lípa: Občanské sdružení Drobné památky severních Čech, 68-76.

Červinková, P. 2015: Zanikající ojedinělý typ sakrální památky ve šluknovské krajině. In: Blažková, T. – Červinková, P. eds., Krajina jako antropologická čítanka, Praha: Togga, 185-209.

Klouzalová, P. 2007: Památníky padlým na Kamenicku: 1. světová válka v paměti obcí. Praha: FHS UK. Nepubl. bakalářská práce.

Matoušek, V. 2010: Čechy krásné, Čechy mé. Proměny krajiny Čech v době industriální. Praha: Agentura Krigl.

Štogrová, J. ed. 2006: Kaplička na návsi, křížek v polích. Almanach konference Místní komunita a drobné památky Česká Lípa 13.-14.5. 2006. Česká Lípa: Občanské sdružení Drobné památky severních Čech.